

Companya

REVISTA DE LA DONA
SURT ELS DIES 1 I 15 DE CADA MES

Any I N.º 4
1 de maig del 1937

30
cèntims

1
MAIG
UNITAT I TREBALL

Foto-muntatges
M. FRIEDFELD

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

S
E
R
O
D
O
R
A
D
O
R
E
S
Maria BALDÓ DE TORRES
Maria Dolors BARGALLÓ
Aurora BERTRANA
Carme CONDE
Concepció CATASÚS
Condelària ESCOLA
Matilde HUICI
Anna MURIA
Carme MONTORIOL
Margarida NELKEN
«PASIONARIA»
Francesca PRAT
Maria PI DE FOLCH
Mercè RODOREDÀ
Isolina VILADOT
C
Maria Teresa VERNET

R
E
D
A
C
T
O
R
E
S
Maria Lluïsa BARGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTINEZ
Eloina R. MALASECHEVARRÍA

DE pressa, dones; viu, endavant, correu! No tenim temps per a perdre; cal arribar tot seguit, més aviat que el vent, més ràpid que la bala del fusell, més encara que el pensament de l'enamorat. L'enemic és poderós i està recolzat per totes les forces internacionals de la reacció, i per bé que nosaltres tinguem la majoria, l'honradesa, la raó i l'heroisme, ens manca la disciplina, l'organització i la unitat; i hem de conquistar-les a tota màquina.

En la data memorable del Primer de Maig els antifeixistes de tot el món s'uniran en manifestacions enormes per a pal·lesar llur fervent adhesió a la causa llegendària del poble ibèric. Estaran tots units, per damunt de les diferències de matis polític, per damunt de les diferències de raça, per damunt de les diferències de sexe.

Dones: avui hem d'imitar llur exemple i confirmar la nostra indomable voluntat d'assegurar més i més la unitat antifeixista, la unitat del proletariat, i de fer la unitat femenina.

La nostra aportació a la lluita té importància transcendental, perquè tenim tasques urgents, immediates. La incorporació a files dels nostres homes planteja en primer terme el problema imminent de la substitució en el treball i, és clar, l'aprenentatge previ de nous oficis. D'altra part, si ens mobilitzem per a anar a les fàbriques i als tallers, i deixem la llar per des de la reraguarda lluitar activament per la independència de la nostra pàtria, amenaçada, qui tindrà cura dels nostres fills en les hores de treball? Qui els donarà el menjar? Caldrà organitzar guarderies, menjadors col·lectius, etcètera, en gran quantitat, i ni això ni la substitució ho pot realitzar cap grup de dones de cap partit o organització per molt fort que es pensi ésser. És precis, és imprescindible, és inajornable, si realment volem realitzar aquestes tasques cabdals, que treballem unides, unides en un fort bloc al qual puguin allistar-se totes les dones que vulguin ajudar-nos a salvar la nostra pàtria, sense preguntar-les-hi si són socialistes, anarquistes o comunistes; sense preguntar-les-hi si creuen en Déu; exigint-les-hi solament la ferma voluntat de cooperar en la lluita per la nostra independència nacional.

I això de pressa, tot seguit, avui mateix. Dones: treballem per la nostra unitat reclamant l'Aliança Nacional de Dones.

L'ENSENYAMENT PROFESSIONAL AL CAMP

NO és possible d'obtenir un mínim de benestar per a les nostres classes pageses si no es planteja a fons i d'una vegada el problema amb l'enunciat del qual encapçalem aquestes ratlles.

La incultura va sempre aparellada amb la desconfiança, engendra l'egoisme i és l'única inspiradora de la rutina.

L'ensenyament professional al camp pot i ha de destruir aquesta singular tendència i predisposició a fer les coses sense saber per què s'han de fer, desconexant per endavant el mòbil que les inspira.

La dona pagesa té especialment una elevada missió a acomplir en aquest terreny. La seva ensenyança i preparació no ha de limitar-se a les instruccions primàries que en els millors dels casos ha rebut molt per alt, no. Ella i la societat han d'aspirar a quelcom més. La pageseta d'avui serà demà la companya d'aquell home pagès per excel·lència i la mare dels seus fills; haurà d'ésser guia instintiu i encoratjador de la nova llar, i és per això que cal que reuneixi aquelles virtuts racials que fan agradable a l'home l'estada al camp.

La joveneta ha de tenir un concepte preparat de la nova missió que li incumbirà el dia de demà; haurà de conèixer els adequats quefers casolans agrícoles, les petites indústries que amb facilitat poden practicar-se a casa seva, com se fa en diferents països estrangers, on la dona és més útil perquè està més ben preparada: l'elaboració i derivats del porc, de la mel, de la llet; l'aprofitament de plantes boscanes medicinals i de perfumeria, etcètera.

Fa llàstima pensar en la quantitat de primeres matèries que es perd per no saber-les elaborar!

Són moltes les nacions que han donat preferència, ajut i estímul per a la millor realització d'aquest problema; són moltes les entitats culturals que curen de preparar les noies del camp en aquest sentit pràctic de la vida.

Però tot en països estrangers, com si la seva realització ací ens fos prohibida, quan tanta falta ens fa per l'abundància de material de què disposem i per tenir-ho negligit des de tants anys. Allí es donen conferències per a la joventut i per la joventut, que, degudament instruïda en aquestes matèries i subvencionada pels governs, va de poble en poble a portar un raig de llum d'intel·ligència a milers de caps que fins aleshores romanien en la foscor. En una petita estació, el nom de la qual no ve al cas, vareig ésser testimoni, una tarda que m'esqueia passar per allí, de com una bigarrada munió de gent jove acomiadava una gentil damisella amb ramells de flors i amb grans expansions de companyerisme. Era una xamosa professora d'ensenyança industrial per a la dona (institució oficial) que acabava de donar un curset de conferències adients en aquell poblet agrícola. Per què no es podria fer a casa nostra quelcom semblant?

COMPANYA llança la idea per si alguna de les nostres autoritats creu convenient recollir-la per al millorament de la nostra terra.

Montserrat MIQUEL

L'antitanquistacomandant Carrasco saludales dones catalanes

LA celebració del Congrés-Alionça de la Joventut Madrilenya em dona l'oportunitat de conèixer un dels seus herois. Un d'aquests xicots valents i decidits, veritable fill del poble, que ho posa tot i per damunt de tot al servei de la independència de la seva Pàtria. Es tracta de l'antitanquista comandant Juli Carrasco.

Un xicot jove, de paraula senzilla, però eloqüent.

Parlem. Amb naturalitat, ens conta proeses realitzades per ell amb els seus homes.

Després vol saber com treballa Catalunya per a la guerra.

Finalment li demana quelcom per a les dones de Catalunya.

I, sense fer-se pregar, escriu:

Dones antifeixistes de Catalunya!

En nom propi i en el dels meus soldats que diàriament exposen llurs vides per a expulsar de la nostra terra els invasors estrangers, us adreço una salutació. I una crida.

Davant d'aquesta tragèdia no podeu romandre indiferents. És necessari que treballev sense descans per a proveir degudament

els fronts. Que us prepareu per a substituir els homes a la reraguarda. Poseu tota la confiança i ajut al servei del Govern del Front Popular. Enroleu-vos en la tasca, dones antifeixistes de Catalunya!

Comandant Juli CARRASCO

GUERRA CIVIL

El que he vist al front HEROIS!

EREN dos joves. Sempre havien viscut en un poble llunyà, amagat. Ells sabien que a casa llur sovint no hi havia pa, que quan ells començaven a saber llegir i escriure els traqueren de l'escola per a posar-los a treballar.

Però mai ningú no els havia explicat per què hi havia fam en llurs cases, mentre els fills d'altres veïns estudiaven o es divertien a la ciutat.

Però un dia tingueren una revelació. Aquest dia va ésser el 19 de juliol. Allà en el poblet amagat arribaren ecos de la lluita dels germans. I començaren a llegir la premsa, a llegir amb ansietat les alternatives del front. Noves inquietuds agitaren llurs consciències, abans adormides, i veieren com podien obrir-se per als miserables nous horitzons de cultura i benestar.

Lavors es feren més amics que mai. Junts, passaven hores senceres co-

mentant els esdeveniments. Solament tenien disset anys i no els deixaven marxar.

I quan saberen que sofriem una invasió no pogueren esperar més. Donaren un petó, l'últim, a les galtes arrugades de llurs velles i partiren al front.

Allà els vaig conèixer.

Els anomenàvem «els nous».

Coincidí llur arribada amb un descans en la lluita.

Amb quina impaciència esperaven llur entrada en combat!

Els xicots envejaven els veterans quan aquests, plens d'orgull, seguts en les coves obertes en els mateixos parapets, contaven llurs proeses. Obrien amb astorament llurs ulls ingenus i sentien el batec violent de llurs cors senzills, d'or vell. Al fi arribà el moment. L'albada es presentava grisenc. Ens donaren l'ordre d'atac. L'enemic contestà amb

violència. Vàrem veure els nostres nois saltar els primers els parapets i llançar-se a l'atac amb empena incomparable.

Xiulen les bales, esclaten els obusos. Un dels nois cau. El seu company, en veure a terre l'amic del seu cor, s'atura un moment; vol incorporar-lo. El ferit obre els ulls, mou lentament els llavis, sense arribar a pronunciar una paraula, i inclina el cap. Ha mort. L'altre el deixa, amb cura, a terra, agafa altre cop el seu fusell i segueix solament uns passos. Rep un tret, es posa les mans al pit i crida «Visca la República!».

Quan recollim els cadàvers posem junts els dos joves. Tots sentim la desaparició dels amics valents i bons que han sabut morir amb heroisme i que plasmen llurs ànsies de llibertat en un crit que allà particularment és sublim: VISCA LA REPÚBLICA!

Lena IMBERT

Josep Mollorac, el xicot sense llar que he fet de la terra la seva casa i dels companys la seva família.

Joan Ciriot pensa amb afecte en la seva promesa.

PINS DEL VALLÈS

ESCOLA DE LA JOVENTUT HEROICA

Cap al campament. — La carretera que va a Pins del Vallès és un seguit de voltes i revoltes, de pujades i baixades, tantes i tan accentuades que el fotògraf que ens acompanya, un heroic xicot que s'ha jugat diverses vegades la vida al front per a fer informació gràfica, es mareja de tal manera que ens fa deturar i s'empenya en tornar a Barcelona. Com que ja estem a mig camí, l'amenagem amb deixar-lo a peu; el xicot, resignat, puja altre cop al cotxe i amb aire de màrtir tanca els ulls.

Primer Camp d'Instrucció Premilitar. — En arribar, un atlètic sentinella ens dona l'alto i ens pregunta què vo'em. Mentre esperem el cap militar tenim ocasió d'observar un xic tot allò que es troba a la nostra dreta, on hi ha un rètol gran que diu: «Primer Camp d'Instrucció Premilitar — Exèrcit Regular.» Al costat hi ha un soldat que parla amb un jove viatger que ha deixat la seva maleta a terra i porta una motxilla penjada a l'espatlla.

—Ací tot és seriós —sentim que diu—, i si voleu entrar heu d'acatar el sistema d'organització que portem.

El de la motxilla, per tota resposta, agafa la maleta i franqueja l'entrada, seguit pel soldat del fusell.

Ens arriba el nostre torn. Vénen amb nosaltres el cap del camp i altres oficials. Quan m'apropo a un grup de xicots que em donen l'espatlla es tomben tots i, fermes, tots a unal, es quadren. Francament, estic impressionada al davant de tantes demostracions de respecte a la meua visita i admirada, demés, de la ga'anteria d'aquests xicots. Que ben educats són! Quantes salutacions em fan!... Pobre de mi! Folla vanitat! Al meu costat sento dir:

—Els nois, que trenquin files!...

Ha parlat el cap militar. Immediatament s'escolta una veu enèrgica de comandament:

—Desfeu files!...

I l'encanament es desfà. Ningú no s'havia fixat en mi i totes aquelles salutacions eren una mostra de disciplina al comandament del camp. Per a dissimular la meua torbació contemplo el camp, que presenta un aspecte realment magnífic. Centenars de tendes blanquíssimes es mostren al sol, oferint un contrast admirable amb el verd tendre de la primavera. En cada tenda viuen set homes. Naturalment, es fa la vida de campanya, però no aquella vida antiga, que embrutia el soldat, sinó una vida que l'ajuda a desenvolupar les seves facultats intel·lectuals i a enfortir-se físicament i moralment.

Els comandants Joan Suárez i Joan Jiménez, del Partit Federal Ibèric i de les Joventuts Lliberàries, respectivament, conversen sobre la necessitat d'establir més camps d'instrucció premilitar.

—Tenim una escola per a analfabets, on aprenen a llegir i a escriure alguns d'aquests xicots, a càrrec de les Milícies Culturals, que organitzen tota mena de cursos i conferències i que són, també, les que fan aquest periòdic mural.

I el comandant del camp ens mostra el periòdic, molt interessant per cert.

—Hi ha sala de dutxes, barberies, etcètera. Ah! M'oblidava de dir-vos que estem muntant una bona sala de cinema.

Caminant, caminant, hem arribat a un profund barranc damunt del qual s'ha estès un pont, construït amb soques i branques, que està guardat per un robust soldat amb fusell. Em deluro i miro amb desconfiança, sense atrevir-me a avançar un sol pas i sense saber de cert si el que més m'imposa és el fusell del sentinella o l'aspecte fràgil i provisional del pont. El nostre acompanyant, que ha endevinat el meu pensament, s'aventura el primer en creuar el barranc. Tot seguit ens explica:

—Aquest pont, que s'ha construït sota la direcció tècnica dels enginyers del camp, té per objecte ensinistrar els xicots en aquesta especialitat. Ja l'han fet i desfet cinc o sis vegades perquè n'aprenguin.

Al fons hi ha l'hospital, a càrrec del doctor Barcia, que es capte de la seva instal·lació. Només manquen els últims treballs. Quan arribem ens rep el comissari polític de l'hospital, i ens introdueix a una sala on estan treballant el doctor i els seus ajudants, al voltant d'una taula al damunt de la qual hi ha un home. Abandonem la blanca sala per tal de no interrompre el treball i ens dediquem a conversar amb els xicots.

Josep Mallarac o l'anarquista que no tenia casa. — El primer a qui m'adreço és un xicot molt jove, amb un magnífic aire de trinxeraire. El cap ens explica que molt freqüentment arriben al camp nois que s'escapen de llurs cases en recerca de la vida aventurera de campanya. Al darrera d'ells arriben les famílies, plorant, indignades, i se'ls emporten a casa llur. En veure En Mallarac he cregut que també estava ací amagat dels seus, i li dic:

—I què diu d'això la teua família? No vindran a buscar-te qual-sevol dia?

—Impossible —contesta, somrient—. Jo no tinc família. Viví per ací i araestic amb aquests perquè em sembla que el que fan està molt bé. Quan estava al front...

—Però —l'interromp—, quants anys tens?

—Divuit —respon, orgullós de l'avancament de la seva vida—. I he estat

al front d'Osca amb les Joventuts Lliberàries, a les que pertanyo. Allí em vaig convèncer, en remarcar que els estrangers, en atacar, empraven sempre la tàctica d'anar tots en fila, mentre nosaltres disparàvem cadascú quan li donava la gana, que és indispensable obeir els comandaments. En queien molts que potser no haurien caigut si les coses haguessin estat com aquests volen fer-les ara.

I en parlar mira amb afecte un grup de joves, plens de sol, que evolucionen seguint les instruccions del cornet d'ordres.

Josep Urbiate, defensor d'Irún. — És un heroi d'Euskadi, que lluità fins a disparar el seu últim tret a les muntanyes d'Irún. És un basc cent per cent, que s'entén molt bé amb els catalans, perquè el seu poble ha sofert la mateixa incomprensió que el poble català i ha estat també privat de les seves llibertats pels governs monàrquics i absorbents d'abans del 19 de juliol. És socialista.

—A Irún no hi haurien entrat si hi haguessin hagut un comandament únic que hagués dirigit les operacions de conjunt —ens diu amb certa impaciència—. Però ens deixaren sols i sense municions. Tot això cal arranjar-ho de seguida, immediatament. Necessitem guanyar, necessitem vèncer d'un cop el feixisme.

Joan Ciriot i l'emper. — En una recolzada del camp veiem un xicot capficat en les seves preocupacions i llegint una lletra. Ens hi apropem i espontàniament ens diu:

—La meua promesa vol tenir-me al seu costat tots els dies, i jo ja li he dit que no pot ésser perquè ha de fer la guerra i acabar amb els italians i alemanys feixistes que volen entrar a casa nostra. Està clar que sé que està molt orgullosa de mi, perquè va dient a tothom que sóc caporal i que li agrado molt més quan vaig d'uniforme.

Ho diu tot d'un cop i sense deixar-nos interrompre'l. Mentre parlem se'ns apropen dos comandants.

Els comandaments o la unitat antifeixista. — El comandant del primer batalló, En Joan Jiménez, pertany al Partit Federal Ibèric. L'altre comandant, En Joan Suárez, de l'Escola Popular de Guerra, és de les Joventuts Lliberàries i mana la quarta companyia. Els altres oficials que venien amb nosaltres són d'Esquerra, d'Estat Català i del Partit o Joventuts Socialistes Unificades. I el camp mateix està pla de joves de totes les organitzacions antifeixistes que accepten els principis que formen el naixent Exèrcit Popular Regular: disciplina, comandament únic, reserves, abolicció de columnes i banderes de partits o organitzacions. Tots estan preparats per a lluitar per les llibertats de Catalunya i els altres pobles ibèrics. Molts han estat ja al front. Tots els caps i oficials han combatut valentament a les trinxeres, però avui esmercen pacientment el temps en ensinistrar aquests xicots de Pins del Vallès, reserva d'heroisme, font i esperança del nostre Exèrcit Popular, que ha de salvar-nos i decidir ràpidament la victòria si continuem seguint el camí de la unitat i de la disciplina.

ALIANÇA NACIONAL de la dona jove

TAL com s'havia anunciat, el dia 25, a les onze del matí, tenia lloc al Teatre Nou el gran míting d'inauguració de l'Aliança de la Dona Jove a Barcelona.

Les joventuts una vegada més ens donen l'exemple. En aquests moments, quan totes les forces antifeixistes necessiten estar unides per tal d'acabar amb la provocació feixista i l'ansietat de noves guerres, les dones joves de Catalunya han comprès que solament una Aliança Nacional de totes les dones les posaria en perfecta condició per a realitzar la gran tasca que els pertoca.

Els parlaments de les companyes van demostrar aquest sentiment de responsabilitat, no solament davant els problemes de la guerra, sinó també davant l'esdevenidor de la dona. El·les volen no solament fer el màxim esforç per a ajudar a guanyar la guerra, sinó que també volen, per llur comprensió actual, preparar el camí per l'emancipació total de la dona. Pensen també en la necessitat de crear un poble fort i per això en llur programa s'ocupen de la importància de l'esport de manera que ni físicament la dona es trobi en un pla inferior en les lluites de demà.

Cultura intel·lectual i cultura física: heus ací el programa constructiu de les dones joves.

La presidència del míting estava constituïda per joventuts de les entitats següents: Esquerra Republicana, Estat Català, La Falç, Partit Socialista Unificat, Sindicat del Vestit (U. G. T.), Servei de la Llar, F. E. T. E., F. N. E. C., G. E. M. Darrera la tribuna presidencial una gran bandera catalana, símbol d'unitat, servia de dosser als retrats dels nostres Presidents Francesc Macià i Lluís Companys.

Inicià l'acte la banda Vorotxílof.

L'acte fou radiat per les emissores locals.

Montserrat Martínez, presidenta de l'Aliança Nacional de la Dona Jove, obrí l'acte amb breus paraules i seguidament parlà Anna Font, per la F. N. E. C., la qual exposà que l'objectiu de la nova entitat era enfortir els lligams entre tota la joventut femenina catalana.

Montserrat Martínez, presidenta de l'Aliança.

Carme Planas, de la Joventut La Falç, fa una crida a totes les dones perquè ingressin a la nova entitat.

Matilde Muñoz, pel Sindicat de la Llar (U. G. T.), propugna també per la unió de totes les dones. Diu que l'Aliança Nacional de la Dona Jove pot presentar-se com un exemple d'unitat.

Margarida Abril, per les obreres tèxtils, remarca que cal emprendre una campanya per a atraure's les dones que encara romanen indiferents al profund moviment social que comporta la guerra. Afirma que l'Aliança Nacional de la Dona Jove està en tot moment al costat del Govern de la Generalitat i que els presideix la bandera catalana perquè és la bandera de la unitat.

Evoca l'heroisme de la dona madrilenya, i diu que les dones també han de sacrificar-se per a guanyar la guerra. Anuncia, finalment, la celebració d'una Conferència Nacional de la Dona Jove.

Una companya d'Estat Català pronuncia breus paraules fent ressaltar l'obligació que té la dona de mobilitzar-se a la rera guarda per a acomplir aquella tasca que no poden efectuar els homes que han anat al front de batalla.

Pepeta Rovira, d'Izquierda Republicana, destaca la influència que el clericalisme ultramuntà tingué en la gestació i en l'execució de la sublevació militar del 19 de juliol.

Tot seguit féu ús de la paraula **Teresa Pàmies**, per les J. S. U.

Diu que hi ha milers i milers de dones que no han comprès encara el veritable caràcter d'aquesta guerra i les seves repercussions en la societat de demà.

«La guerra —afegeix— no la guanyaran

solament els homes del front, sinó també l'acció de la dona a la rera guarda. Hem de mobilitzar tota la massa indiferent de noies catalanes que encara no han fet res per a la guerra.» Fa una crida a totes les dones joves de Catalunya

perquè ingressin al Casal de la Dona Jove «que —diu— crearem amb el suport del Govern de la Generalitat».

Per últim s'adreça als concurrents el ministre de la República, **Jaume Aiguader**.

«Us porto —comença dient— una salutació cordial del President de Catalunya, Lluís Companys, que no ha pogut assistir, com era el seu desig, a aquest acte.

Calia que les dones de Catalunya donessin mostres d'organització en aquests moments tràgics i a la vegada gloriosos que estem vivint. Calia que la dona fes ús de la llibertat i dels drets que li han estat reconeguts.

La República us féu iguals als homes. Catalunya us donà encara moltes més llibertats. Teniu en aquests moments l'alta missió de guanyar la pau i fer d'aquesta pau una obra de justícia i de dignitat humana.

Dones joves: vosaltres heu de contribuir a laborar els nous principis. Hem d'alliberar-nos, però també hem d'ajudar a alliberar els nostres germans que són encara tiranitzats pel feixisme.»

Acabà dient que totes les dones catalanes que siguin mares i les que esperen ésser-ho han d'oferir llurs fills a Catalunya per la llibertat, la justícia i l'alliberament total dels homes.

Tots els oradors foren aplaudits i l'acte s'acabà amb visques al President Companys i a l'Aliança Nacional de la Dona Jove

TROSSOS DE CARTES

«Quinze dies sense saber res de tu, són massa dies. No seré pas jo qui et demanarà que m'escriguis. Saps? Sempre, sempre, sempre hi ha un moment per a posar damunt d'un paper blanc «penso en tu», «ets en mi», «t'anyoro», fetcètera, i l'ots aquelles coses que es diuen... Però la guerra fa els homes durs i cruels. I no l'estimo.

Diuen: sigueu abnegades, estímul per als qui lluiten, companyes dels companys en les hores grans... Doncs, no! Si jo no sé res de tu, tant me fa la guerra i la revolució i tot el món sencer, cada dia més lleig! Que s'ensoïri tot! I d'un vegada!

Mentre viuré no morirà en mi el record d'aquests dies tan obscurs en un nauigi constant que atreny el cor i asfixia. En què els diaris i cau en les mans perquè cap d'ells no diu res de qui estimes. Llavors vas pels carrers. Els altaveus escampen els comunicats de guerra. Però aquests no diuen «ell viu», «ell ha estat ferit», «ell, ara, l'està escrivint»...

«Vaig anar avor dels carrers i de casa tot era negre. Fugia la claror i l'aire embriat. La meua amiga meua que estudia rus (fa riure aquesta fofleria que a una ha agafat a la gent d'aprendre un idioma d'un país tan llunyà; però això passarà amb la tardor) diu que de l'hivern s'an diu «zimà», i de la primavera, «viesnà», i de no «nièt». Però malgrat que «zimà» ha fugit i «viesnà» és aquí, «nièt» estic contenta. La «viesnà» ha portat bombardeigs, enyorament... Saps? Vaig anar a seure en aquell banc on vam festejar tota una tarda. (Quin vent que feia!) Hi seien uns milicians. Tenien ganes de fer broms i jo vingia pensar en tu. Sobre tot en aquell tros de la carta que diu: «...l'estimo de debò. Com només s'estima una vegada a la vida. Es a dir, quan s'estima. La teua carta m'ha fet molt de mal, perquè has de comprendre que actualment passem dies i jornades molt dures...»

Ja m'ho penso. Com és la guerra? Com és fa, la guerra? No l'imagino disparant un fusell, ni carregant un canó... Només et veig quan plou, fical dins d'una finxera, plena d'aigua bruta. Després ja et traïes beu l'aigua, i, en el fang, les teves sabates, amb aquella sola que t'etres dits de gruix, fan «patipat-patip».

Et recordes d'aquell vespra? Jo no mollido del primer i delo puto a la mà. Del primer cop que em vas passar la mà pels cabells... i d'aquell diumenge que em vas dir «M'agrada aquest vestit que portes»... Em miraves. En acomiadar-nos vas confessar «Qui m'agrada és tu». Però ara jo estimo aquell vestit i me'l guardo per a posar-me'l durant els dies que tindes de permís. Dorm a l'armari.

Tinc gana de demanar-la parda, i no sé com fer-ho.
Et poso una flor dins de la carta. Quan la rebràs, serà pansida. Però jo t'estimo.

Ah, vaig arribar-me del banc dels milicians feia estona que eren fora) amb una gran recança... Vaig arribar fins arran del port, que no deixen passar-hi. L'aigua estava molt quèda i ho semblava més perquè jo la veia de lluny. La «viesna» m'agrada en «viesna»; sembla que parlis d'una altra cosa) duia un tros fred. Par que la revolució no ha anat Colom... i aquests lleons tan freds? Jo mirava els pals dels vaixells (molt pocs vaixells). El cal d'enlla, que els pals onyoren. La mar fura... No sé pas on és la llibertat.

Si no ho dius no et faura i no em vindran ganes d'anar a cercar-la.
Sort de les llors de la Rambla... Oh, no sé escriure, que només
«limo...»

«Si em trobaves que l'infernera t'hagi fet un petó? No t'ho diré. Jo també m'he escarà d'aventures, sentimentals. A cada cançó se'n troben.»

«Pot ésser un bona noia com vulguis. El pató, haver estat pur. Però jo sebo que no havia de fer-ho. És clar que jo no puc sentir-me gelosa davant d'una confessió i la teva carta dient que sóc un «marce»

rebec» l'he posada a la paret de la cambra dels embolics, enganxada amb pastetes.

Si no fos que estàs ferit (no és una excusa per a festejar infermeres condescendents?), ai, què et diria... (T'ho diré «altres veus» quan seràs davant meu.)»

«Ets cruel, ets cruel i ets cruel. Et deus pensar que sóc un tros de
suro. No, company camarada soldat? Que et penedeixes d'haver-me
dit allò del peló? Millor. Jo em penedeixo de moltes coses i callo. I
aguanto el punt.

Jo et voldria com un d'aquests que van pel carrer; i que t'hagin penjat una medalla al pit no em fa cap efecte. Com no em fa cap efecte res que vingui de tu.

Que sóc rancorosa? I què, si en vull ésser? En una carta el demanava paraules dolces. On són? Dius: «No saps llegir en la meua ànima, plena de paraules dolces «sempre» que panso en tu, plena de paraules dolces quan estic amb tu, però que no sé escriure per por que les cartes tinguin, als teus ulls, un to artificios que de cap manera no voldria.»

Molt bé! Espléndid! Es a dir que jo he de saber llegir en la teva ànima les paraules dolces? On és la teva ànima? Matamoros! Plena de paraules dolces quan ets amb mi! A veure si jo no ho sé i resulta que el tinc al cap! Menja-me'n! Que no saps escriure per por de... Mental! Si no les escrius és perquè no les sents. Si jo fos tu... Val més que no parlem. Si jo fos tu, i fes la guerra, i la meua estimada fos en un estat, lluny, jif diria, i en les lletres de la carta aniria l'ànima: «estada», «ànima», «escriptura meua estimada», «ets en l'aire que passa», «de la terra que fuig», «en la nit i en el seu gran dibuix».

gran silencio...
Matamoros!...»

«Perdona'm: Però sóc així. Digueu: «No pensar en la nit i en el seu gran silenci... la-la-la-la-la-la...» s'engueguen les melancòliques.»
«Oí que m'ho fessis creure! Quan ets al front, és clar. Però aquí, l'hospital? (on) a casa no em deixen venir-te a veure!»
«I ara perquè estiguis content, al dir que he plorat. Si sóc serena, jo, sóc romàntica? Què? Si t'estimo molt, tu?»

Dijs que t'afeixes lluny de mi... que en comptes de consol
meves il·lètres obres ferides..., però que, malgrat això, m'estimes
fundament... El crec. No sé per què, però el crec. Este tristà. Potem
nos sentimentals, d'amagat de tothom?

Digues: «Si.»

Si sofriam, hem de pensar que somes pel dolor i s'pot a tocar a l'amor. A un amor com és el nostre. (Em venen ganas de dir «com és el meu»...) Testimo més que mai i sempre: sobretot quan penso que el ve tristesa. L'amor veritable, per a guardar, no es reña de les estones bones, sinó que exigeix les dolentes. Vol les decepcions, les malalties, els cops que dona la vida, els anys que passen, els records de la joventut quan ja és lluny. Es gaudeix perquè aspira d'ésser imprescindible. I és en el sofriment que els abraçats d'una dona que estimi són insubstituïbles. I és en el dolor que els cosos s'encasten a l'ànima, i és l'agraïment del dolor que dona aquesta sensació de grandesa a l'amor, únic sentiment que fa suportable la vida.

Testimo,
(L'afegito, val.)
Acabo de rebre la teva lletra, en la qual em dius que vens. Oh, no
sé què fer de l'alegria. Sis dies que no vius, ni menjar, ni dormir,
ni faré res.

Podar estrenyer la mà d'un home valent i dir-li a tall de soldat:
«Endavant, per la victòria!»

Saps? Si que faré una cosa... Desenganxar aquella carta de la paret...
L'heure el vestit de l'armari, a
vaure qui l'agrada més: ell o jo.» Merc. BODOREDA

Merce RODOREDÀ

El grandios Bases
Concurs de
COMPANYA
— de —
novel·les
curtes
d'autor
femení

Primera. L'assumpte de la novel·la es desenrotllar en l'actual ambient de guerra i revolució popular.

Segona. L'autor haurà d'esser una dona.

tercera. Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió mínima de cent quartilles a màquina.

l'obra premiada serà publicada com a fulletó a COMPANYYA. El premi consistirà en cinc centes pessetes en metàl·lic. El Jurat podrà designar altres obres que també seran publicades com a fulletó a COMPANYYA.

S'ha. Les obres hauran de presentar-se a la redacció de COMPA-NYA, Passeig de Pi i Margall, 64, amb indicació de nom i adreça de l'auto-r, abans de les nou del vespre del dia 30 de juny pròxim. El veredict del Jurat es farà públic el dia 19 de juliol del 1937.

Barcelona, 15 d'abril del 1937.

Maria Teresa Vernet

Mercè Rodoreda.

Carme Montoriol i Puig, pel

Grup Sindical d'Escriptors Catalans (C. N. T.).

Rafael Tasis i Marca, per
Agrupació d'Escriptors Cata-
lans (U. G. T.).

Josep M. Francès.

El nostre Primer de Maig

EN temps d'actuació clandestina, en apropiant-se el Primer de Maig, trucaven tímidament, però fatalment, a la nostra porta dos homes d'aspecte inofensiu.

Després d'ensenyar-nos, somrients, un paper blanc, en el que es donava l'ordre d'arrestar, per exemple, a Joan López i Martínez, s'enduïen destinguts tots els homes que es deien Joan i tots els que portaven els cognoms de López o de Martínez, tant si es deien Pere com si es deien Josep o Francesc, anul·lant, amb aquest o altres procediments anàlegs, els nostres més actius militants; malgrat tot, les manifestacions, els mítings, els manifestos projectats tiraven avant sempre, i la classe treballadora el dia Primer de Maig, any darrera any, reiterava l'heroica prometença de fe en la seva pròpia causa i jurava impedir per tots els mitjans que el feixisme guanyés noves posicions.

Aquest any no vindrà la policia a cercar-nos a casa. Entre les moltes coses que portem conquerides hi ha l'adhesió a la nostra causa de bona part dels guàrdies i policies, avui companys nostres lleials i abnegats en la lluita contra el feixisme, i la incorporació a llurs files d'un gran nombre de nois del poble. Aquest any no hi haurà detencions, ni hauré de fer el recompte de les nostres forces, ni serà dia de festa, ni hauré de jugar-nos la vida en manifestacions il·legals. Aquest Primer de Maig tindrà un significat especial.

En el front, les bales, els obusos, les bombes xiuraran i esclataran exactament igual que els altres dies. I la reraguarda, per tal de palesar la seva solidaritat amb el front, treballarà amb més intensitat, especialment en les indústries de guerra, on s'ha de multiplicar més i més l'esforç, i farà lliurament del seu jornal al Govern per a despeses de guerra.

Avui, Primer de Maig, és el dia de la Unitat: les dues centrals sindicals, U. G. T. i C. N. T., celebren nombrosos actes de conjunt, en els que fraternitzaran marxistes, anarquistes i tots els antifeixistes en general. Les dones estem particularment satisfetes de l'acord pres pels dos Comitès Regionals U. G. T. i C. N. T. i desitgem que cada dia s'accentui més el corrent de cordialitat i respecte mutu que avui anima els companys d'ambdues organitzacions sindicals. Perquè estem convençudes de què la unificació és la base del triomf, nosaltres excitem els dirigents de la C. N. T. i de la U. G. T. a treballar de comú acord en aquest sentit, i avui, Primer de Maig, és precisament la data més indicada per a afermar el nostre increbentable desig d'unitat.

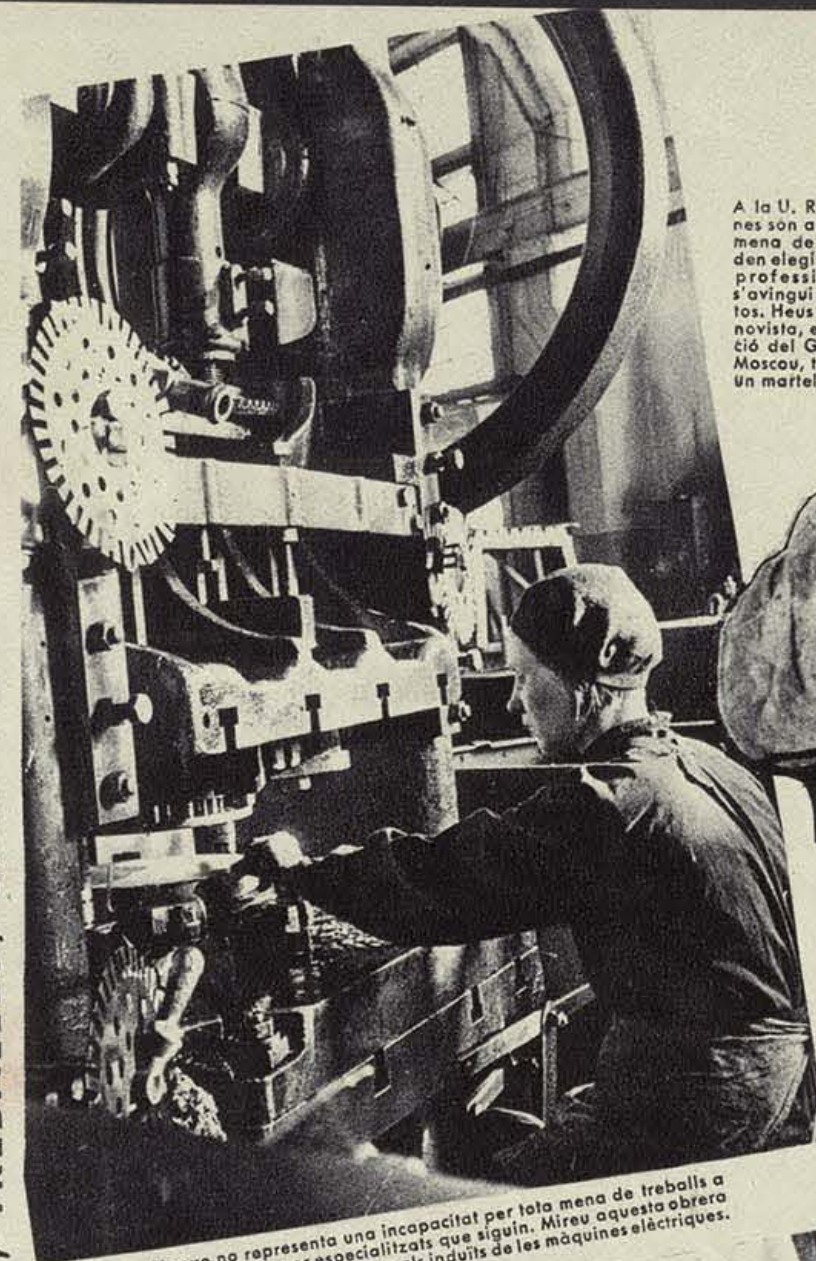
Malgrat que el Primer de Maig és una data internacional, en els altres països tindrà una influència ibèrica.

Avui els països que contempen amb admiració la nostra lluita, que del nostre triomf n'esperen el principi de llur salvació, reforçaran llur solidaritat envers el poble hispànic i llur fe en el nostre triomf, manifestant-se totes les ciutats i pobles a favor d'Ibèria i de les seves llibertats. El proletariat i les capes populars d'aquests pobles reforçaran l'ajut moral i material envers la nostra República i condemnaran enèrgicament el feixisme que vol apropiat-se de la nostra pàtria. La U. R. S. S. i Mèxic, els dos magnífics pobles que tan valentament s'han posat al nostre costat, lluitaran amb nosaltres el Primer de Maig.

El nostre Primer de Maig és, doncs, un Primer de Maig de grans esperances i d'immenses perspectives, amb aquestes quatre consignes: lluita, treball, unitat i solidaritat.

Lluita en el front, trebal·la en la reraguarda, unitat en les forces treballadores i populars, solidaritat envers tots els pobles de la nostra República: apunta el sol de la gran victòria.

ANTIFEIXISTES: EL PRIMER DE MAIG, COMBATEU, TREBALLEU, UNIU-VOS INDISSOLUBLEMENT.

El sexe no representa una incapacitat per tota mena de treballs a la U. R. S. S., per especialitzats que siguin. Mireu aquesta obrera com martiritza les xapes per als induts de les màquines elèctriques.

Soldant ampolles que contenen sèrums.

A la U. R. S. S., les dones són admeses a tota mena de treball i poden elegir lliurement la professió que millor s'avingui amb llurs gustos. Heus ací una stajonovista, en la construcció del Gran Metro de Moscou, treballant amb un martell anglès.

A tu, els nostres somnis de proletari perseguit... escarnits... i adolorits per l'esclavatge...

A tu, com a font clara i lluminosa que ha sabut brollar damunt de tot... de tot el que era putrefacte al món... per donar als seus homes, a les seves dones, als seus infants, una vida nova de fermes inquietuds, belles i generoses i lliure de lluites opressores...

Quan a les teves fàbriques xiulen les sirenes avisant el terme del treball, no ressonen en plans com les nostres sirenes... les nostres... les que donen pas als tristos obrers amaratats de suors... esgotats...

Ressonen sirenes alegres i potents, perquè en tumultuosa avalanxa de vida els forjadors del nou Treball conscient turten al descans sense fatiga... en neta confraternitat d'ideals, als ulls el brill del deure acomplert

El Primer de Maig, a la U. R. S. S., serà dia de festa, de commemoració, de jola, d'alegria de tot un poble que amb el seu propi esforç va saber-se alliberar.

A RUSSIA.

i els somris blanc de l'esforç agradable... No ploren les sirenes russes... cants tristos com les nostres... sinó que canten lliures i redemptores...

A tu, els nostres somnis de camperols cenyits al jou de la terra dura i hostil, treballada per als qui atien les nostres dolors... A tu, els nostres somnis de camperols... perquè els teus camps ufanosos de fecunditat, es rendeixen als qui els treballen en àmplia floració de vida. Camps tebis de Rússia...

A tu, els nostres somnis de camperols famèlics fustigats de misèria i desesperació, amb la carn dura, endurida per la incultura, per la tristesa, per la pau... Assedegats d'aigua clara en torrentades sobre la nostra carn calcinada i morta... Carn de pecat, d'ignorància, de terror, la nostra!

A tu els nostres somnis, Rússia mare! Els somnis blancs dels nostres infants tristos, sempre llanguits d'afany, Rússia dels nostres somnis!

Els nostres nens abandonats fins ara han plorat al jou de totes les fams, i al turment dels vicis, i han sabut la repugnància dels favors i les almoines... i les escoles velles com presons sense ànima...

I han sofert l'acció torturada dels freres i les monges en laberint de mort, per matar quant d'honorat i pur i ingenu i esperançador hi havia als nostres nens que s'atrevien a somniar en la Vida...

Rússia!

Per totes les nostres dolors d'avui, per tots els nostres martiris i la nostra sang vessada, ajuda'ns, Rússia...

Ajuda'ns amb la teva claror d'esperança, amb la tebió de la teva fraternitat, amb el teu silenciós afany de cada hora de treball... Ajuda'ns amb el ritme de la teva vida nova posada en estel davant dels nostres horitzons...

Que tinguem, si és per a triomfar, el teu exemple... o el consol roig de la teva venjança si el món ens deixa sucumbir...

PILAR CASTILLO

El triomf de les màquines

Era molt ample el camí que seguïem; era segura la via marcada. Menava dreta sens molta fatiga la ruta nostra, florida de màquines.

Per xò som ara on som, fills del Treball. Veïem el Moviment, veïem la Força que ja no xuclen l'entranya i la sang i són promesa d'una vida nova.

La màquina esdevé la gran amiga que escurça la jornada esgotadora. Rodas d'acer i ràpides politges i en mig de tot un remoreig de joia.

Companyes: és la màquina qui empeny el nostre braç que es lliura a tot esforç. En tant que els homes viuen pel fusell, que la fàbrica sigui el nostre front.

Aquest Primer de Maig és el primer que hom redimeix la Festa del Treball. Lluitem contra el feixisme i treballem i el nostre cor de dones llança un clam.

Vindrà més endavant un altre dia en què la festa serà més manyaga. Homes i dones llavors podran riure i els fills lloaran el pare i la mare.

L'un lluitava al front i l'altra a la fàbrica: tots dos no volien sinó triomfar. Germanes: la fermesa ens acompanya en l'esclat nou d'aquest Primer de Maig!

Marina SANFELIU

Que la dona no sap controlar els seus nervis! Ací en té una prova. Una obrera soviètica que ajusta amb tanta minuciositat aquestes peces d'un aparell de precisió.

Poemas

de los niños muertos en la guerra

1

¡NO los deshojéis, cañones; no los tricéis, ametralladoras! Bombas grandísimas que caen del cielo hondo, que de lejos parecen dones de las nubes anchas, ¡no rompáis los cuerpecitos de los niños!

Están aún tiernos del abrazo que se dieron el hombre y la mujer que los hicieron; sus hombros son blandos y olorosos de leche rosada... ¿No siente el plomo piedad de estas sangrecitas dulces, de estas pieles de labios? ¿Ningún aviador fascista tiene niñitos que levanten sus manos de nardos al viento de las hélices?

No. El enemigo no es padre; y es huérfano también. Por eso los niños se quiebran en tajos humeantes, y hay por los jardines cabelleras de musgos, rodillas con seda rasgada, suelto todo entre árboles quebrados; con duelo sostenido de gritos que ayer eran cometas y hoy son pobres encías partidas que ya no gustarán mazorcas, ni dulces, ni pezones frescos de madres enamoradas!

2

¡BA el niño por entre los cuatro riachuelos de las cuatro esquinas frías. Llevaba en las manos, mojaditas de naranja, un azul caballo de cartón.

¿Quién le clavó a la tierra con la espoleta helicoidal de la bomba? ¿De qué ángeles perversos se desgajaron cuchillas de acero?

Quedóse el caballo salvo, tibio de sangre derramada, cabe el aliento de humo del avión faccioso. ¡Quién viera a la calle, doblada de espanto, partirse en cascadas de piedra visceral bajo los pedazos de niño explotado!

3

YO dolía por un hijo. Toda mi entraña se abría en sed de un hijo. ¡Ah, que ya sé por qué de mi vigilante espíritu se desgajó una rama que fué derecha a la tierra, muda!

Pero soy madre crucificada de todos los niños que saltaron en chispas por ímpetu de la ronca metralla enemiga. ¡Y estoy doliendo desde Creus hasta el Finisterre donde se acaba la sangre limpia de mi vientre!

CARMEN CONDE

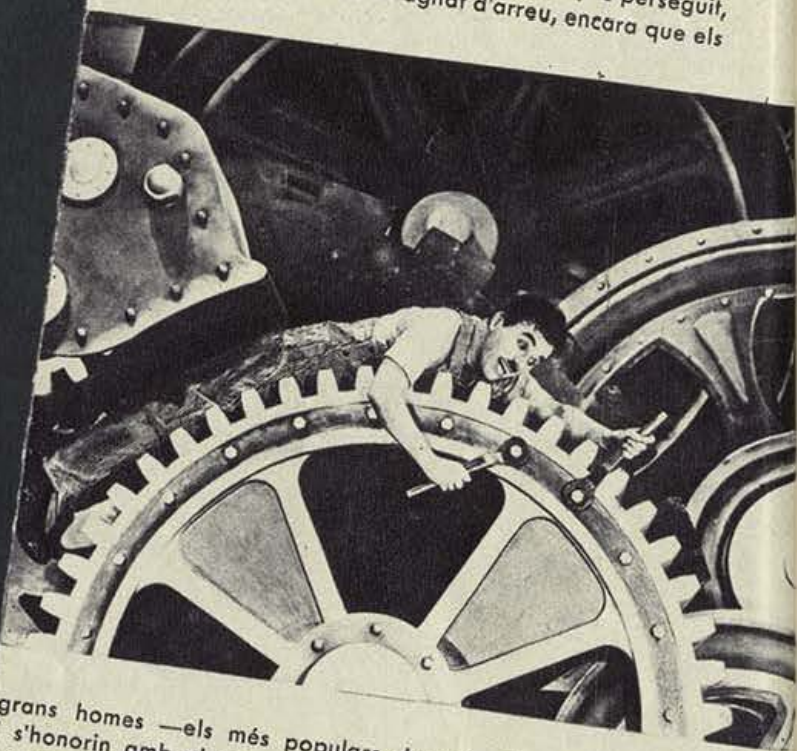

Luis GARAY

Charlie Chaplin, el «gentleman», ha volgut ésser i ha estat l'actor del poble, perquè ha sentit bategar el cor del poble dins de la seva immensa espiritualitat. Inclús des del cim — quan tot el món l'admira, i es pren el seu talent com el més definitiu del cinema — ell renuncia a la seva prestància, per a deixar pas a aquella figureta de les sabatasses girades i rialleres, tan còmica i tan trista, tan pregonament trista alhora...

Ell serà per sempre el vagabond que no té on caure's mort, el clàssic desheretat de la fortuna, encara que ella li atorgui tots els seus dons; l'etern pària sempre perseguit, perquè «tot li és vedat», foragitat d'arreu, encara que els

grans homes —els més populars després d'ell— l'honorin i s'honorin amb el seu contacte. Ell, sempre el «Charlie» company immillorable dels seus col·laboradors, que paga constantment als obrers, per llarg que sigui l'espai de temps que hi hagi entre «film» i «film»..., i que no vol sentir-se anomenar amb el cerimoniós «Mister Chaplin» ni pel darrer càganus empleat a l'estudio.

Ell..., naturalment, s'ha declarat antifeixista. I no podia ésser d'altra manera. L'home més popular del món i més intel·ligent del cinema ens somriu, amical, des de l'altra banda de mars i de terres. I nosaltres recollim el seu somriure, com un trofeu magnífic i encoratjador... Salut, Charlie!

TANISCHKA

MARES D'ESPARTA

IMAGINEU-VOS per un moment, amigues, que, en lloc de viure una guerra esgarriosa, vivim una època mansa i agradable de la vida corrent. Que us disposeu a assistir a festes i cerimònies, recepcions i balls. En avinenteses així se us acudiria, ben segur, consultar els figurins de les darreres publicacions de modes i trar aquells que millor s'avinguessin amb el vostre gust i la vostra figura. Però vol el destí que, mal que us pesi, sigueu actrius i espectadores no pas de balls de societat ni «reveillons», sinó d'una de les més terribles tragèdies que mai hagin pogut trasbalsar cap poble. Aleshores us cal cercar, també, figurins, per tal de triar models amb els quals revestir la vostra ànima. I no és certament en les revistes de París on els trobareu, sinó en les planes de la història.

Sense ànim de donar-nos-les de doctores i només amb el bon desig d'establir un paral·lel entre les reaccions de la dona d'ahir i la d'avui, davant calamitats anàlogues, volem retreure diverses actituds de les que són atribuïdes a les dones d'Esparta, assenyaladament les mares.

Ha estat molt repetit que la República Aristocràtica de Licurgo era una mena de «convent guerrer». Allí tot naixia, creixia i es multiplicava pensant en la guerra. Esser espartà i home de pau era quelcom tan inadmissible com ésser «vaencià i home de bé», segons alguns llenguallargs l'opinió dels quals no és pas la nostra.

Sabem dels espartans que eren molt poc enraonadors, però quan parlaven solien «fer frases». Tantes, que la història en va plena, fins el punt de fer-nos malpensar si llur lloc nisme era una coqueteria.

També s'ha parlat molt de la virtut dels espartans i de les espartanes. En això hi ha un bon tros d'exageració. Tanmateix, deixem aquest tema de la virtut per un altre dia, i avui consagrem-nos al temperament bel·licista de les dones davant la guerra i la intervenció en ella de llurs familiars.

Els espartans eren gent ferra, poc amiga de l'elegància i de l'art, però esclava del temps i de la força. «Les dones hi gaudien —escriu Schömann en «Antiguitats gregues»— de major consideració que a la resta de Grècia. Llur educació les apropiava més als homes i estaven avesades, des de petites, a sentir-se ciutadanes i prendre viu interès en els afers públics...»

Quant a coratge, patriotisme i abnegació, no cedien gens a l'altre sexe. Estaven segures de pertànyer a una raça superior. Així, quan dones d'altres estats grecs s'admiraven que les espartanes fossin escoltades pels homes en moments greus, elles responien: «També som les úniques que posem «homes» al món.» Tant n'estaven d'orgulloses que se sentien exigents.

Plutarc, el biògraf i moralista grec, en els seus «Apoteïsmes de lacedemònies desconegudes», aplega un seguit de fets anecdòtics que són curiosíssims i ens il·lustren força quant a la psicologia dels habitants del Peloponès.

Heus ací unes quantes, collides a l'atzar:

Una mare s'assabenta que el seu fill ha fugit davant l'enemic. «Hom

fa córrer —li escriu— una versió lletja del teu capteniment. Cal que te'n purifiquis o que moris.»

Una altra, en rebre la nova de la mort del fill, combatent, replica, impàvida: «Ja ho sabia que el vaig engendrar mortal.»

Afegim-hi, encara, l'acomiadament de consuetud en sortir els fills cap a la guerra: «Torna amb l'escut o damunt de l'escut», és a dir, mort.

«Si el meu fill mor, que ocupi el lloc el seu germà», s'escriu una altra dona que s'assabenta de la tenacitat del primogènit en defensar una posició.

Una lacedemònia —segueix contant Plutarc— va trametre a la guerra els seus cinc fills i esperava amb ansietat notícies de la batalla. «Quines noves portes?» va preguntar al primer que arribà. «Els teus cinc fills són morts.» «No et pregunto això —féu la mare—. Vull saber qui ha guanyat.» «Nosaltres.» «Així, podem lloar els déus.»

Contaríem i no acabaríem d'aquest poble singular, eixut, retret i combatiu. Però no és el nostre propòsit fatigar les lectores amb inacabables i engolades conferències. Hem volgut, només, posar de manifest el menyspreu per la vida que presidia les anomenades virtuts espartanes i la impassibilitat amb què les dones lliuraven els fills a la mort. No voldríem pas que les nostres amigues devinguessin tan terriblement indiferents, però sí cal que moltes dones, conscients de llur responsabilitat històrica, no s'oposin a què llurs fills acudin a la crida de la Llibertat. A les fredes mares espartanes que se sacrificaràn sense dolor voldríem oposar les conscients mares catalanes que, adolorides i tot, saben sacrificar-se per la Causa.

J. M. FRANCES

En Guillem a l'illa volcànica

NO havia acabat Ull de Vidre de pronunciar aquesta paraula quan el «Centaur», balancejant-se escandalosament, llança Guillemó contra el moble que estava cobert amb el mocador de la Xina, que caigué per terra a conseqüència del cop. Guillemó, al mateix temps que veia les estrelles, tingué ocasió de veure què era aquell moble. Una mirada radiant hauria estat l'expressió dels seus ulls si hagués pogut contemplar aquell moble en un estat normal, però estava tan trastornat pel cop i per altra banda el vaixell continuava amb tan terribles balanceigs de babor a estribor, que el nostre protagonista només s'ocupava de recuperar la seva posició normal en terra. El vaixell s'aixecava tot saltant. Ull de Vidre cridava, tot arrossegant Guil-

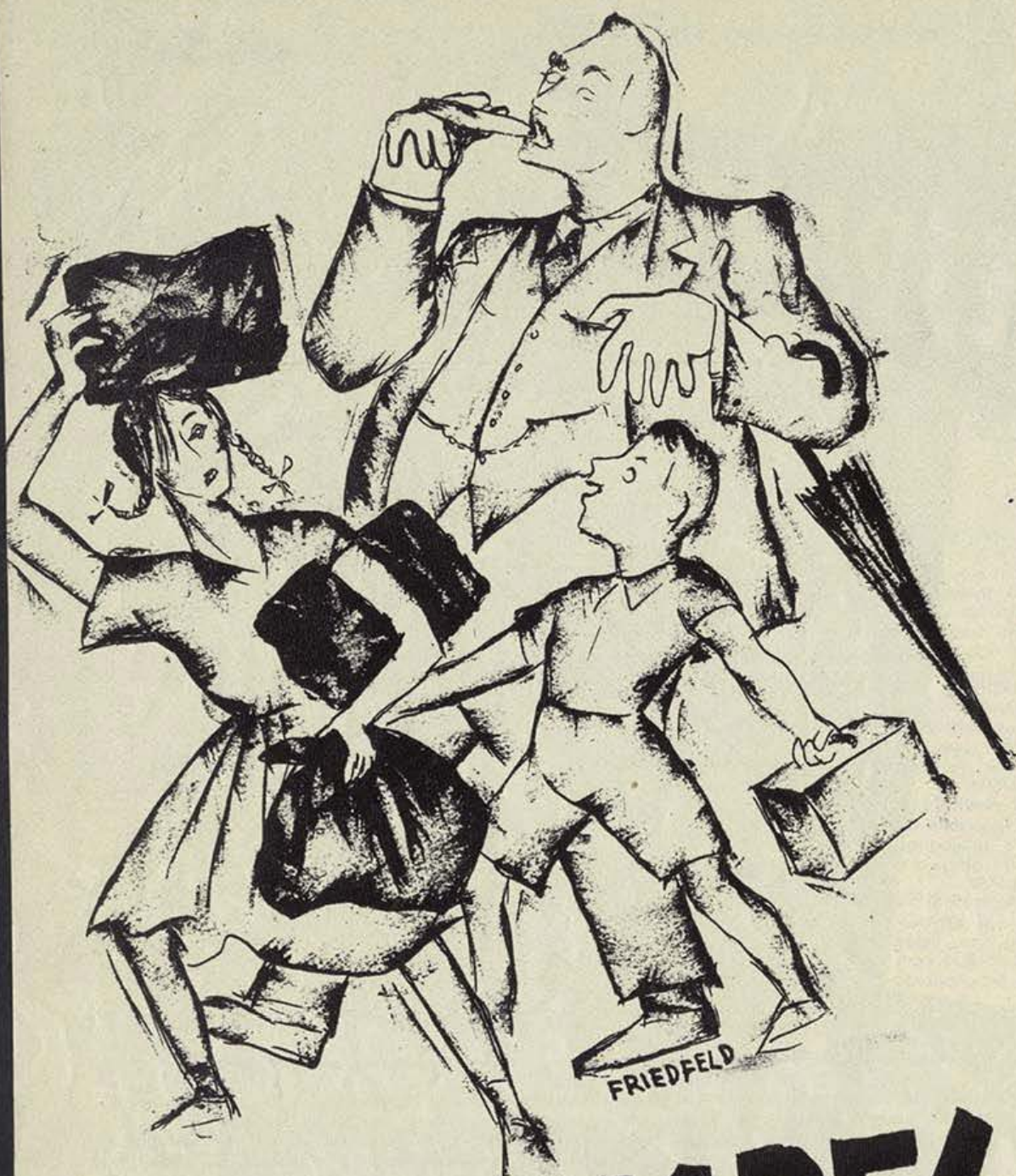
llemó cap a coberta amb el desig de separar-lo del moble misteriós. Un cop allí, començà a donar ordres:

—Arriu les veles, de pressa, del contrari, pels trons del cel, tindrem un disgust.—

El segon de bord continuava ferm en el seu lloc, sense que s'alterés la seva fesomia. Els màstils del vaixell sostenien amb dificultat les veles inflades de tal manera pel vent, que semblava que d'un moment a l'altre anaven a rebentar. Pel pal mestre pugen els homes de la tripulació, quan de sobte un cop de mar horrosos arrenca el pal i se l'emporta, amb tots els homes, en mig d'unes onades monstruoses.

(Continuarà.)

ESTAMPES DE LA TERRA NOSTRA.

L'autòmnibus que, sortint de la ciutat, segueix la carretera paral·lela al mar m'havia deixat al peu d'una via que puja costa amunt amb aire i nom de passeig.

En aquell matí de primavera del 1933 el passeig, vorejat d'acàcies florides, estenia la seva cinta dins un panorama nítid, de natura renovada per la primavera i purificada per la pluja de la nit anterior. Malgrat la humilitat de les casetes que, amb discontinuïtat, el limitaven a banda i banda, aquell aire primaveral, aquella nitidesa i les tofes verdes i blanques de les acàcies florides feien d'aquella via un passeig senyorial, de petita vila europea.

Mentre els meus passos, lentament, pujaven la costa, l'esperit meu volava optimista, esperançat, vers un demà clar i joiós per a la nostra terra. La República tenia dos anys justos i miràvem confiats vers ella com vers el portal obert a tots els aires renovadors.

En tombar el primer recolze del camí, un grup, a certa distància, se'm féu visible. Un home alt, ben plantat. Una nena d'estatura corresponent a uns deu o onze anys i un noi aproximadament igual. A mesura que, per la major rapidesa del meu pas, m'anava apropant, el grup es precisa-

va. El pare, vestit d'americana i pantalons d'un mateix color fosc, espadenyes blanques, molt netes, duïa un paraigua penjat al braç i donava la sensació d'un home que té a casa seva dona feïnera i endreçada. El noi duïa un maletí de mà que semblava contenir poc pes. La nena, amb el braç dret, sostenia un fardell bastant voluminós que recolzava damunt el costat, on encara no apuntava la curva de la cadera. L'embalum del fardell, tant o més que el seu pes, dificultava la marxa de la nena. La joia del meu esperit va ésser-ne, de sobte, alterada.

El grup s'aturà i vaig aturar-me jo també. La nena va posar el fardell damunt la terra neta de la pluja de la nit i assecada per l'escolament natural de l'aigua degut a la inclinació del sòl. Vaig respirar com alleugerida de l'alleugeriment de la nena.

Al cap d'un minut llarg, i amb la meua més gran estupefacció, vaig veure com l'home que semblava ell pare acondicionava el fardell damunt el cap de la mateixa criatura. El grup, de nou en marxa, formava un tríplic simbòlic. El pare, lliure de tota càrrega, amb la majestat de l'antic patriarca. El noi, amb el maletí, saltironant admirat entorn al pare, amb l'obscura apètica d'ésser-li igual demà; mentre la doneta en germen, carregada amb el fardell, posava les seves febles forces i tota la serietat i atenció de què eren capaços els seus deu o onze anys a sostenir damunt la testa i a apuntalar, en un gest d'àmfora del braç dret, el feixuc fardell.

Una tristesa i una indignació alhora varen enterbolir-me aquell matí clar d'abril.

Als quatre anys d'aquella penosa impressió el meu pensament agitat es pregunta: La guerra i la revolució seran prou per què aquell home abdiqui del dret de la força, per què totes les dones de terres ibèriques tinguin una més alta condició social?

És tasca de tu, de mi, de totes; companya!

Maria Pi de FOLCH

ARCHIVOS
ESTATALES

ON ERA LENA?

Amb grata sorpresa hem rebut aquesta lletra:

«Madrid, El Pardo, 14 d'abril del 1937.

Estimades companyes:

Fou decidit amb tanta rapidesa el meu viatge, que no vaig tenir temps de preguntar-vos si volíeu quelcom. He vingut a fer treballs per al periòdic. Ja estan fets. I he decidit enviar-vos-els i restar ací. Però no pas a Madrid, ja que al fi i al cap no valdria la pena, sinó al front. He ingressat a la Companyia de Guterrillers del comandant Carrasco. Es l'antitanquista. I ací estic ja fa uns cinc dies. Ja res no pot fer-me sortir d'ací. La disciplina és quelcom seriós. I no puc fer com a Aragó, que sempre que volian m'en- viaven de nou a Barcelona.

Ara sí que no sé quan retornaré aquí. Si tinc sort, quan la guerra sigui finida.

A Madrid hi ha una moral de guerra admirable. Estem molt contents de què es comenci a atacar per l'Aragó. Era absolutament necessari.

Doneu molts records a tots els companys.

Bé, rebeu tot el meu afecte en una forta abraçada.

LENA IMBERT.»

Bona sort, Lena!

CALDES DE MONTBUI. — Les dones han portat a cap la formació dels grups de COMPANYIA, la iniciativa de les quals s'ha vist saludada amb l'èxit de cinquanta subscripcions. A més, amb llur esforç ha estat inaugurada la Casa de Repòs «Lina Odena».

GIRONA. — Ha estat constituït el Comitè de Dones Antifeixistes, amb representació de totes les organitzacions antifeixistes.

MARTORELL. — Existeix un Comitè d'Ajut als Refugiats, C. N. T.-U. G. T., que ha aplegat més de tres cents infants i dones de San Sebastián i Madrid. En els tallers, les dones treballen tantes matèries com són necessàries per al front.

L'ALIANÇA NACIONAL DE LA DONA AL CAMP DE CATALUNYA. — A ALCARRAZ més de vuit centes dones responen a la crida d'Aliança Nacional de la Dona. Es un poblet agrícola de la província de Lleida. El Casal de la Dona serà la Granja Avícola, on totes les dones contribuiran a criar aviram perquè al front, hospitals i guarderies no faltin ous.

A SEROS hi ha una fàbrica de conserves muntada pel poble, a través de l'Aliança de la Dona; impulsarà la producció de les conserves i també crearà una granja.

Caritat MERCADER

AGRUPACIÓ DE DONES ANTI-FEIXISTES DE CORNELLA. — Festival pro «Guarderia d'Ajut Infantil de Retaguarda».

ABANS: Aquestes camperoles
treballaven de sol a
sol, guanyant sis pesse-
tes de jornal amb set-
manes de set dies.

AVUI: Set hores de jornada,
vuit pessetes de salari
i setmana anglesa.

Conquistes de la nos- tra revolució popular

